

Eskimojec in njega pes.

Ali poznaš, ljubo dete, možá, ki tukaj v podobi stoji pred teboj? Od nog do glave ves je zavít v kožuho vino, samó obraz mu je prost. Iz tega lahko spoznaš, da je mrzla, ledena dežela, v katerej živi tak mož. In takó je tudi v resnici. Le poglej zemljo, na katerej stoji. Sneg in nič drugega nego sam sneg! In zadej za njim vidiš veliko goró. Mar misliš, da je ta gora od kamenja ali od zemlje? Zeló se motiš, ljubi moj; gora ta je od vode, od same zmrznene vode. Povej mi, kako se imenuje zmrznena voda? Vidim te, da se smeješ in čudeč se odgovoriš mi: „Kaj, mar ne

poznam ledú?“ Dà, uganil si; to je ledena gôra ali ledník in mož, ki stoji v snegu, obdan od samih ledníkov, to je Eskimojec, o katerem naj ti nekoliko več povem.

Eskimojeci živé daleč gori proti severu na velikanskem otoku, ki se Grenlandija zóve. Še danes ní znano, kako daleč se ta otok proti severu razteza. Vzhodno obrežje tega otoka ima preko 100 metrov visoke stene in pečine, ki so vse leto s snegom in ledom pokriti. Prebivalci teh jako pustih krajev, na katerih ne vidiš drugega nego sneg in ledníke, imenujejo se Eskimojce, katerih se šteje okolo 20.000 duš.

Eskimojec, katerega ti kaže denašnja podoba, drži psa na vrvi. Čudno se ti dozdeva, da vidiš psa kakor konja opravljenega. Ali ne čudi se temu. Pes je Eskimojčanom domača žival, v katero se tudi po ledu in snegu na sanéh vozi. Brez tega psa bi ljudjé v teh pustih in ledenih krajih ne mogli

živetí. Šest ali osem tacih psov v saní vpreženih vleče po 5 ali 6 ljudi 10 milj daleč na dan. Pri vsem tem se mu zelo slabo godí. Eskimojec ne spozna njegove vrednosti ter nima nobenega srca do njega. Sam si mora iskati živeža in vesel je, kadar dobí nekoliko smrdljivih rib, katerih si je sam poiskal ob morskem obrežji. Vrhu tega njegov gospodar grozovíto ravna z njim; ako le more, udari ga ali sune, zato je pa tudi pes zelo plah ter nikoli ne napade človeka. Eskimojec dobro vé, zakaj mora imeti psa privezanega na vrvi; ako bi ga ne imel, takój mu uide Bog si ga vedi kam po snežnej planjavi.

Brez teh psov bi Eskimojeci večji del leta ne mogli iz svoje kočé. Vsaka druga žival bi se pogreznila v debeli sneg, a ti lahki psi predirjajo z lehkoto vse ondotne velike snežne planjave.

Neki Danec je 863. l. prvi našel Grenlandijo. Izlandci so se 986. l. po njenem primorji naselili, a Eskimojeci in črna kuga so v 14. stoletji pokončali te naselbine in Evropljani so jih bili popolnem pozabili. V začetku preteklega stoletja je pobožni pastor Ivan Egede pregovoril dansko vlado, da se je polastila dežele ter ustanovila več krščanskih naselbin. Ti krščanski Eskimojeci prodajajo Evropljanom (Dancem) ribjo mast, kože, ptičje perje itd.

I. T.

*—

Slepár.

Davanko iz Vránje peči je bil hudoben in prekanen človek. Ko se raznese po okolici glas, da je Prilesje, velika pa ubožna vas, do tal pogorela, dne on bisago preko rame ter se napotí iskat miloščine. Od hiše do hiše hodi in tako-le prosjači: „V imenu Nartníka, Prileškega pogorelca, prosim darú vbogajme. Zgorelo mu je poslopje, živina in še celó jedno dete. Ker se trudi, da bi postavil hišo še pred zimo in zatorej ne utegne sam hoditi okolo, naprosil je mene, da poiščem daróv pri dobrih in usmiljenih ljudéh. Usmilite se ubozega siromaka!“

Ljudjé, ki so čuli o Nartnikovej nezgodi, dajali so radi in obílo Davanku, jedni novcev, drugi žita, ti menj, óni več, kolikor so premogli po svojem stanu.

Ni nam treba omenjati, da Davanko Nartniku niti zrna od nabranega žita ni pokazal, saj mu ta nikoli ni veleval prosjačiti zanj. Sam je vse poprodal, ter potem novce zajedel in zapil.

Tri leta pozneje trešči v Davankovo hišo. Druzega Davanko ni otel, nego obleko, katero je imel na sebi.

Ves v revščini si izprosi pri nekem sosedu koš ter se z njim napravi prosjačit, a zdaj sam za sebe. Od vasi do vasi hodi, a povsod ga zavračajo, rekoč: „Jedenkrat si nas uže nalagal; najbrže nas hočeš tudi zdaj preslepariti. Hodi z Bogom!“ — Zvedelo se je namreč kmalu, kakó je ljudi sleparil, proséč v pogoreléevem imenu, o njegovej zadnjéj nesreči pa se ni še čulo ničesa. —

Ves pobit je hodil nekaj časa okolo. Slednjič je obupavši skočil v vodo, kjer je končal svoje hudobno, brezupno življenje.

Kdor se laže in slepari,

Teга Bog hudó udári.

Jos. Gradáčan.

*—